

ט. חיתוך בשר

בבבלי (ברכות ח:) אמר להו רבא לבניה: כשאתם חותכין בשר – אל תחתכו על גב היד. איכא דאמרי: משום סכנה (רש"י: שלא יקוץ ידו), ואיכא דאמרי: משום קלקול סעודה (רש"י: אף בחבורה קטנה, יצא דם וילכלך את המאכל וימאס את המסובין). **בירושלמי** לא נמצא.

פרק מז – שפיכות דמים

הירושלמי מספר בכמה מקומות שישראלים היו הורגים זה את זה, והבבלי לא.

הבהרה: בבבלי לא מביא שישראלים היו הורגים זה את זה בפועל, אך מביא מקרים שחז"ל גרמו באופן רוחני למיתתו של אדם, כגון ע"י לשון קללה ("תמיה אני אם ימותו מיתת עצמן וכו', שלך קשה משלהן" (סנהדרין סח)), "כל היודע דבר זה ואינו אומרו יחנק בגרונו" (מכות יא, סוכה נג:), או הבטח ("יהב ביה עיניה ונח נפשיה" (שבת לד, ומעין זה יבמות מה, יבמות קו), "יהב ביה עיניה ועשאו גל של עצמות" (סנהדרין ק:))¹.

יוצא מן הכלל: בבבלי (מגילה ז:) מפורש לגבי סעודת פורים "קם רבה שחטיה לרבי זירא", אמנם יש שפירושוהו שלא כפשוטו (מאירי שם, מהרש"א שם), וכן פשוט שלא מדובר בשפיכות דמים מחמת שנאה וכד².

דוגמאות לחילוק זה

א. המעשה באלישע בן אבויה

בירושלמי (חגיגה פ"ב ה"א ט:) אלישע בן אבויה שהיה הורג רבי תורה. אמרין: כל תלמיד דהוה חמי ליה משכח באוריתא – הוה קטיל ליה (אלישע היה הורג תלמידים שעוסקים בתורה).

בבבלי (חגיגה טו.) לא נמצא שהיה הורג תלמידים ומוציאם מבית המדרש (ותוס' ד"ה שובו) הביא באריכות חלק מהמעשה בירושלמי.

ב. חשש שהנשיא יהרוג, מעשה שריש לקיש ברח

בירושלמי (סנהדרין פ"ב ה"א ט:) וריש לקיש אמר: נשיא שחטא מלקין אותו בבית דין של שלשה, מה מחזרין ליה (האם מחזירים אותו)? אמר רבי חגי: משה, אין מחזרין ליה די קטל לון (חוששים שאם יחזירוהו וישאר נשיא – יהרוג את אלו שהלקוהו). שמע רבי יודן נשייא (רבי יהודה נשיאה) וכעס, שלח גנתון למיתפוס לריש לקיש טרפון (לתפוס את ריש לקיש שאמר שמלקין אותו). ערק לדא מוגדלא (שם מקום), ואית דמרין (ויש אומרים) להדא כפר חיטיא וכו'. אמר ליה (רבי יהודה נשיאה לריש לקיש): ומה חמית מימר הא מילתא (מדוע אמרת זאת)?

¹ העירני על כך הרב דוד כוכב.

² העירני על כך הרב יוחנן לובין.

אמר לון: מה אתון סברין מה דחיל מינכון הוינא מנע אולפניה דרחמנא (וכי סברתם שאפחד מכם ואמנע מללמד תורה)?
בבבלי (סנהדרין יח.) לא נמצא.

ג. ג' מעשים בכה"ג צדוקי, והאם נהרג כשרגמוהו בירושלמי (יומא פ"א ה"ה [ז.]) מעשה באחד שהקטיר מבחוץ והכניס מבפנים וכו'. אית דבעי מימר (הוא אותו כהן גדול בשלושת המעשים): היא דפרה (מעשה בכה"ג צדוקי שלא רצה לשרוף פרה אדומה כאשר הוא מעורב שמש) היא דסוכה (כה"ג צדוקי שניסך על רגליו ורגמוהו באתרוגים) היא דיום הכיפורים (כה"ג צדוקי שהקטיר מבחוץ והכניס מבפנים), רבי סימון לא אמר כן אלא: או דפרה ודסוכה חד (הוא אותו כה"ג במעשה בפרה ובסוכה) ודכיפורים חד (ובמעשה ביו"כ הוא כה"ג אחר), או דפרה ודכיפורים חד ודסוכה חד (אך אי אפשר לומר שהוא אותו כה"ג ביום כיפור ובסוכה, שהרי בכל אחד מהמעשים האלו מת מיד לאחר המעשה. מוכח מהירושלמי שבמעשה של סוכה מת מרגימת האתרוגים).
בבבלי (יומא יט:) הובא אותו מעשה בכהן גדול צדוקי שהקטיר מבחוץ וכו' (ולא דן האם הוא אותו הכהן בפרה ובסוכה). לגבי המעשה בכה"ג בסוכה כתוב בסוכה מח: שרגמוהו באתרוגים, אך לא כתוב שמת מכך.

ד. כהנים הורגים זה את זה בירושלמי (יומא פ"א ה"א [ד.]) בראשון (בבית המקדש הראשון) שהיו משמשיהו הוא ובנו ובן בנו שימשו בו שמונה עשר כהנים, אבל בשיני (בבית המקדש השני) על ידי שהיו נוטלין בדמים, ויש אומרים שהיו הורגין זה את זה בכשפים – שימשו בו שמונים כהנים, ויש אומרים שמונים ואחד, ויש אומרים שמונים ושנים, ויש אומרים שמונים ושלוש, ויש אומרים שמונים וארבע, ויש אומרים שמונים וחמש.
בבבלי (יומא ט.) לא נמצא שהיו הורגים זה את זה.

ה. מעשים בעדי שקר שהוציאו בני אדם להריגה בירושלמי (סנהדרין פ"ו ה"ג [כח.]) שמעון בן שטח היו ידיו חמומות (שנאוהו על שתלה מכשפות), אתא סיעת ליצנין (שקרנים) אמרי הבו עיצה ניסהוד על בריה (נעיד עליו עדות שקר) וניקטליניה, אסחידו עלוי ונגמר דינו ליהרג (וכן נמצאים שם עוד מעשים על עדי שקר שבגללם הוציאו להריגה).
בבבלי (סנהדרין מד:) לא נמצאים מעשים אלה (ורש"י (סוף ד"ה דבעיא) הביא את המעשה שהעידו עדות שקר על בנו של שמעון בן שטח).

ו. תלמידי בית שמאי הרגו מבית הלל בירושלמי (שבת פ"א ה"ד [ט.]) תלמידי בית שמאי עמדו להן מלמטה והיו הורגין בתלמידי בית הלל. תני: ששה מהן עלו והשאר עמדו עליהן בחרבות וברמחים (הובא בתוס' גיטין לו: ד"ה אלא. ורבים מהמפרשים ביארו שאינו כפשוטו (קרבן העדה, תולדות יצחק ופני מאיר כאן)).
בבבלי (שבת יז.) לא מוזכר שהרגו בהם.